

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/92/2015
Identifikačné číslo spisu: 3014200426
Dátum vydania rozhodnutia: 28.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:3014200426.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci navrhovateľa: D. E., bytom I. právne zastúpený JUDr. Marián Ďurina, advokát so sídlom Sibírska 4, 831 02 Bratislava 3, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 26.01.2015, č.k. 15Sd/133/2014-31, jednomyselne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 26.01.2015, č.k. 15Sd/133/2014-31, p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozsudkom z 26.01.2015, č.k. 15Sd/133/2014-31, krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 31.03.2014, ktorým podľa § 65, § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) a podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietla žiadosť navrhovateľa z 08.01.2014 o priznanie starobného dôchodku s prihliadnutím na dobu výkonu služby od XX.XX.XXXX (t.j. od 57 rokov veku navrhovateľa).

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že nárok na starobný dôchodok navrhovateľovi vznikne až dovŕšením veku 62 rokov dňa XX.XX.XXXX aj keď vykonával službu hasiča v druhej pracovnej kategórii, za ktorú mu bol právoplatným rozhodnutím Ministerstva vnútra Slovenskej republiky priznaný výsluhový dôchodok od 01.10.2008. Na vznik nároku a výšku výsluhového dôchodku mu bola zhodnotená doba výkonu základnej vojenskej služby od 01.10.1977 do 30.09.2008 bez označenia kategórie funkcií. Krajský súd mal z predložených listín preukázané, že navrhovateľ síce pracoval v II. pracovnej kategórii avšak nie v 1. či 2. kategórii funkcií alebo v I. pracovnej kategórii, preto nespĺnil podmienku pre zníženie veku odchodu do dôchodku od 57 rokov. Krajský súd poučil navrhovateľa, že jeho právne nároky súvisiace s odpracovanými rokmi v preferovanej kategórii budú zohľadnené v čase, kedy bude spĺňať

zákonné podmienky a to v tom zmysle, že jeho dôchodok bude vypočítaný podľa zákona č. 100/1988 Zb. a zákona č. 461/2003 Z.z. a vyplácaný bude vyšší dôchodok. Krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporkyne je správne, zákonné a preto ho podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil a neúspešnému navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Mal za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a zároveň, že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na to, že takmer celý svoj aktívny život pracoval v službe hasiča a okrem toho, že odvádzal poistné do osobitného poistného systému z čoho dostáva aj výsluhový dôchodok, odvádzal poistné aj do všeobecného systému a preto je toho názoru, že z tohto všeobecného systému má nárok na starobný dôchodok tak ako si to uplatnil. Nezohľadnenie preferovanej kategórie (II. pracovnej kategórie) pre možnosť skoršieho odchodu do starobného dôchodku považuje za diskriminujúce. Žiada napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť, rozhodnutie odporkyne zrušiť a vrátiť jej vec na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil. Poukázala na to, že žiaden právny predpis neumožňuje kvalifikovať dobu výkonu služby v II. pracovnej kategórii na 2. kategóriu funkcií a znížiť z toho dôvodu dôchodkový vek. Navrhovateľ v dobe služby nebol vojakom v zmysle § 129 zákona č. 100/1988 Zb., ale hasičom, preto jeho „civilné“ zamestnanie v II. pracovnej kategórii nemožno zaradiť do 2. kategórie funkcií.

Podľa § 492 ods.1 zákona č.162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „S.s.p.“), konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s ustanovením § 492 ods. 1 S.s.p. sa odvolací súd v konaní riadil ustanoveniami O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa vyhovieť nemožno.

Predmetom konania je rozhodnutie odporkyne z 31.03.2014, ktorým navrhovateľovi, ktorý je od 01.10.2008 poberateľom výsluhového dôchodku, zamietla žiadosť o priznanie starobného dôchodku.

Z administratívneho spisu odporkyne vyplýva, že podľa potvrdenia Ministerstva vnútra SR z 10.02.2014 č. SPOU-OSZ-41.787-6/2013-VZ navrhovateľovi bola ako obdobie trvania služobného pomeru hodnotené doby od 05.04.1972 do 01.04.1974 v III. pracovnej kategórii výkon základnej vojenskej služby, doba trvania služobného pomeru hasiča je vykázaná od 01.05.1977 do 31.12.1999 (v II. pracovnej kategórii avšak bez označenia kategórie funkcií a od 01.01.2000 do 30.04.2008 v III. Pracovnej kategórii, celkovo v rozsahu 30 rokov služby (inak celková doba dôchodkového poistenia predstavuje 39 rokov a 250 dní) a rozhodnutím ministerstva vnútra mu bol od 01.05.2008 priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Navrhovateľ žiadosťou z 10.02.2014 požiadal o priznanie starobného dôchodku od XX.XX.XXXX uplatňujúc si zníženie veku odchodu do dôchodku od 57 rokov veku z dôvodu zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie.

Námietky, ktoré navrhovateľ v odvolaní uviedol, boli v zásade zhodné so žalobnými námietkami.

V predmetnej veci bolo pre posúdenie nároku navrhovateľa rozhodné, či u neho služba 2. kategórie funkcií trvala k 31. decembru 1999. Za splnenia uvedenej podmienky by bolo možné znížiť u navrhovateľa vek odchodu do dôchodku s poukazom na ustanovenie § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a v kontexte ustanovenia § 21 a § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb.

Z dávkového spisu odporkyne a v ňom sa nachádzajúcich evidenčných listov o dobách zamestnania (ELDZ) vyplýva, že navrhovateľ v rozhodnom období 22 rokov a 97 dní vykonával zamestnanie zaradené do II. pracovnej kategórie a 8 rokov a 276 dní v III. pracovnej kategórii.

Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. poistenc má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v platnom znení dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

Podľa § 14 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. v období do 31.12.1999 sú do I. pracovnej kategórie zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotrónu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložía a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemikotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. v ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

Navrhovateľ sa narodil XX.XX.XXXX, nevznikol mu teda nárok na starobný dôchodok podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., doba hodnotená ako doba služby sa preto v zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. hodnotí ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie, pričom služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) tohto zákona.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný

najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d/ a e/,
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/,
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i/ až l/, alebo
- e) 60 rokov.

Keďže navrhovateľ nevykonával také zamestnania, ktoré sú zaradené do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. v rozsahu aspoň 20 rokov, nevznikol mu nárok na dôchodok dňom dovŕšenia veku podľa ustanovenia § 21 ods. 1 tohto zákona.

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až l/ alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Ustanovenie § 174 je zaradené v desiatej časti zákona č. 100/1988 Zb., je teda ustanovením prechodným, upravujúcim nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií po 31. decembri 1999. Toto ustanovenie malo za cieľ (v dôsledku zániku zaradovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie po 31.12.1999), odstrániť tvrdosť zákona spočívajúcu v nemožnosti splnenia podmienok podľa § 21 tohto zákona po 31.12.1999 a zachovať iba určeným skupinám zamestnancov, ktorí vykonávali zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 zákona, resp. v I. a II. kategórii funkcií, skorší vznik nároku na starobný dôchodok.

Výkon zamestnania v II. pracovnej kategórii podľa uvedeného ustanovenia nezakladá skorší vznik nároku na starobný dôchodok pred dovŕšením všeobecného dôchodkového veku (62 rokov podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z.).

Na účely § 174 zákona č. 100/1988 Zb. nemožno stotožňovať pojem „pracovná kategória“ s pojmom „kategória funkcií“.

Na rozdiel od ustanovenia § 14 ods. 4 v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého sa ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí aj služba vojakov z povolania zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. opačné hodnotenie, teda hodnotenie doby zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie ako doby služby vojaka z povolania v II. kategórii funkcií neupravuje a teda také hodnotenie je vylúčené.

Keďže navrhovateľ nezískal žiadnu dobu v službe I. alebo II. kategórie funkcií, nárok na starobný dôchodok od dovŕšenia veku uvedeného v § 174 ods. 1 mu nevznikol.

Aj odvolací súd mal na základe vyššie uvedeného preukázané, že navrhovateľ nesplnil podmienky vzniku skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok pred dňom dovŕšenia veku 62 rokov a v čase rozhodovania krajským súdom navrhovateľovi nevznikol nárok ani na starobný dôchodok, keďže nedovŕšil 62 rokov.

Rovnako nebolo možné akceptovať námietku o diskriminácii, keďže navrhovateľ nepreukázal, že by vo vecne totožných prípadoch odporkyňa alebo príslušné súdy rozhodli inak.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s 224 ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v tomto konaní nebol úspešný a odporkyni žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.